

Fyra projekt kring integration uppmärksammas

Utbildning och praktik för att lotsa in invandrare i de gröna näringarna, men också framåtdrivande kultursatsning på Folkets hus och kamelturer för turister på 1700-talsgård. Bland årets nominerade till ullbaggepris, finns många kreativa idéer.

Text: Agneta Borgström | Foto: Företaget Kalle Kamel

Både i Borlänge och Växjö har projekt pågått som har samma syften: att slussa ut invandrare till de gröna jobben på landsbygden. De två nominerade landsbygdsprojekten har resulterat i nya utbildningsmodeller. Just i Dalarna pågick ett intensivt arbete mellan kommunen i fråga och lantgårdar i "För en mångkulturell landsbygd", som tillsammans erbjöd praktikplatser till fem invandrare från bland annat Somalia och Irak. Resultatet visar på förändrade attityder.

– Gårdsägarna blev väldigt positiva till att anställa personer med invandrarbakgrund. Hälften av gårdarna säger också att de behöver ny arbetskraft. Bland invandrarna har projektet öppnat ögonen för att starta eget på landsbygden, säger projektledare Valbone Shala, som dock inte vet än om något företag startats eller någon anställts.

Modell Macken

Ungefär samtidigt förra året, i Växjö, drevs projektet "Grön integration Mackens introduktionsutbildning" som ledde till att en förstudie gjordes kring ett utbildningspaket för arbetslösa invandrare. En sju månaders utbildning inom jord-, skogsbruk och trädgård togs fram efter att projektansvariga lyssnat till andra erfarenheter i

Kamelerna Kalle, Karlsson och Anna är huvudattraktionerna på gården i Gamla Viken.

landet. Nu är den första utbildningen i gång för sex personer från bland annat Afghanistan, Irak och Somalia.

– Eleverna är väldigt nöjda och positiva när vi kommit halvvägs i kursen. Målet är att de ska få jobb eller starta eget efter kursen, säger Karin Borgenvall, projektansvarig, som medvetet valde att placera utbildningen på ett lokalt naturbruksgymnasium för att flytta positioner.

Hur lokala myndigheter i både Växjö och Borlänge kommer att använda sig av utbildningsmodellerna är inte klart ännu. Länsstyrelsen i Dalarna anser att metoden är unik i sig, då privata och offentliga sektorer samarbetat kring integration.

– Det fanns ett väldigt engagemang från gårdsägare och kommun och metoden är intressant säger Erik Köpmans, handläggare på Länsstyrelsen.

Öppet digitalt hus och kamelturer

Om arbetsmarknaden har varit inkörsporten för invandrare i de nämnda projekten, är det musik, teater och annan kultur som varit tanken i projektet "Människors möte och världen i Söråker". Det är Folkets hus i det lilla samhäl-

let som allting kretsar kring där projektansvariga till exempel aktivt arbetat med 10-15 invandringdomar i olika arbetsgrupper kring biografen, studioinspelning av musik eller böcker och "bibblan-guider".

– Vi börjar äntligen få familjer med utländsk härkomst att flytta hit, något vi välkomnar mycket. Det är superviktigt att vi genom Folkets Hus går i täten och visar hur en öppen mötesplats kan fungera som brygga och kulturskapare, säger Christina J Thonman, projektansvarig, som ser hur unga människor som knappt kan ett ord svenska växer med uppgiften, men också hur Söråkersborna förändras.

Nya synsätt på världen har även örebroare fått. På gården i Gamla Viken har familjen Haglund-Magnusson erbjudit kamelridture till besökare tack vare deras somaliska tränare i projektet "Utveckling genom integration".

– Jag tycker att vårt arbete har visat att det går att göra saker på nya sätt genom att ta in folk utifrån, från andra kulturer och göra annorlunda. Det gäller att våga se till individen, säger Inger Haglund, projektansvarig.

Nytt landsbygdsprogram 2014-2020

Den 8 september träffades 75 personer ur Landsbygdsnätverkets arbetsgrupper och från Jordbruksverket för att diskutera nästa landsbygdsprogram.

Nu är dialogen om nästa landsbygdsprogram i full gång. Idéer diskuteras på flera träffar under hösten. Bland annat träffades 75 personer ur Landsbygdsnätverkets arbetsgrupper och från Jordbruksverket den 8 september. Då lyftes vikten av samarbete för att skapa en hållbar landsbygdsutveckling. Samtalen gav många en helhetssyn och bidrar till bättre förberedelser inför nästa programperiod. Kunde du inte vara med? Missa då inte att anmäla dig via www.landsbygdsnätverket.se till de tanke-smedjor som anordnas den 27 september till 6 oktober samt till Landsbygdsnätverkets stora träff den 9 november. (Inbjudan kommer inom kort)

Mer information om höstens träffar hittar du också på www.jordbruksverket.se/nytt-landsbygdsprogram.

Även du som inte deltar vid träffarna och tankesmedjor kan komma med idéer på Facebook. Sidan heter Landsbygdsprogram 2014-2020. Kom med idéer om hur vi ska nå målen? Du kan göra så att debatten blir intressant!

Fram för fler invandrare men färre regler!

Det är viktigt att vi tar tillvara på den kompetens och företagarganda som finns hos många med utländsk bakgrund. Detta har betydelse inte minst när det gäller att utveckla landsbygden. Inom Landsbygdsnätverkets arbetsgrupp för kapitalförsörjning som arbetar med just integration på landsbygden, arbetar vi aktivt för att fler ska se sambandet.

Det finns också ett antal frågor som vi generellt sett måste komma till rätta med för att förbättra företagsklimatet på landsbygden. Tillgången till lokalt kapital är en sådan som Landsbygdsnätverkets arbetsgrupp för kapitalförsörjning arbetar aktivt med.

En annan fråga som ofta lyfts fram är att de regler som påverkar företag ibland upplevs som krångliga. Kan vi få till förenklingar blir det lättare för företag att satsa, jobb skapas och landsbygden utvecklas och lever vidare.

Jag tror det är viktigt att vi inte ser integrationen som en separat företeelse utan att vi ser den och arbetar med den som en naturlig del i alla de satsningar vi gör inom landsbygdsprogrammet. Vi inom Landsbygdsnätverket kan i våra respektive organisationer och i nätverket tillsammans vara med och skapa de förutsättningar som behövs för att utveckla en landsbygd där alla som vill kan bo och verka.

Att sprida goda exempel på de landsbygds-satsningar som gjorts är något jag i detta sammanhang vill lyfta fram. Det ger oss inspiration och vi lär oss av de insatser som varit lyckade. Missa därför inte att komma till årets Landsbygds gala den 9 november. Där kan vi ta del av allt det engagemang, den framtidstro och alla de idéer som finns på den svenska landsbygden.

Peter Melin
ordförande, Landsbygdsnätverket

”Se likheter i stället för olikheter”

Hon flyttade från ett myllrande Bagdad rakt ut i den ensliga skogen i Öjesjö utanför Göteborg. Där, i den lugnande naturen fann Yusra Moshtat tröst efter allt det svåra hon upplevt och hon kunde gå vidare. Erfarenheterna använder hon i dag i arbetet med integrationsfrågor.

Text: Agneta Borgström | Foto: Lena Öritsland

Ivrigt och engagerat pratar Yusra Moshtat om det som ligger henne varmast om hjärtat: integration. Under ett år har hon arbetat närgånget med dessa frågor utifrån hennes roll som ledamot i nätverkets arbetsgrupp för integration. Under den tiden ser hon hur arbetet blivit mer handlingsorienterat kring hur invandrare ska lockas till landsbygden.

– Det har hänt väldigt mycket i gruppen. Nu planeras och genomförs många insatser, till exempel en utbildning för handläggare, säger Yusra Moshtat, som inte hymlar med vad hon tycker.

Så beskriver också andra runt omkring henne. En öppen och ärlig person som ger av sig själv och som är duktig på att driva frågor.

Nå även invandrare och landsbygdsbor
Enligt Yusra har insikten i integrationsgruppen vuxit om att inte bara professionella behöver nås angående möjligheter på landsbygden – utan även invandrare själva.

– Radioprogram på arabiska kommer till exempel att spelas in med start september.

Integrationsgruppen måste representera invandrare på ett bättre sätt och inte ”prata över huvudet på folk”.

– Alla måste vara delaktiga i arbetet. De flesta som sitter i gruppen i dag är svenskar, det är bara jag som är invandrare. Vi ska nu bjuda in invandrare i gruppen och lyssna till dem, säger hon och fortsätter:

– Men vi ska även bjuda in de boende på landsbygden så att de får berätta vilka resurser de har, varför de bor kvar eller flyttade dit. Se hur alla kan mötas.

Hur man ska få invandrare att få upp ögonen för livet på landet är egentligen inget mirakel. Många känner knappt till något annat än storstäderna, dit de ofta anländer. Att visa på möjligheterna för invandrare är en första väg, till exempel känner många inte till att det finns pengar att söka från landsbygdsprogrammet.

– En del invandrare känner varken till rättigheter eller skyldigheter. Jag tror också att länsstyrelser och andra aktörer måste utvärdera sina metoder. Jag tror faktiskt att många metoder helt har misslyckats.

Hon vill att hela diskussionen om landsbygden ändrar karaktär till att se möjligheter i stället för hinder.

– Se likheter mellan människor, i stället för olikheter.

Viktigt att känna sig svensk

Yusra Moshtat minns hennes första svåra tid i Sverige efter att ha flytt från krigets Irak. Hennes son dog snart efter att ha fått blodcancer på grund av kemikalieförgiftning, men hon lyckades att gå vidare. Många andra människor har gjort samma resa som hon gjort, understryker hon:

– Om vi ska kunna skapa medvetenhet kring de livsviktiga frågorna om landsbygden måste alla i Sverige känna att vi är svenskar på samma villkor. Punktinsatser är bra men inte tillräckliga om utanförskapet ändå är och förblir grundvillkoret för ens liv. Vi har inte råd med hundratusentals som inte räknas och heller inte känner sig som svenskar.

Yusra Moshtat har erfarenhet av att fly från sitt hemland. Nu brinner hon för integrationsfrågorna och att alla i Sverige ska känna sig som likvärdiga svenskar.

Nätverkets enkät ger öppningar till samarbete

Text: Agneta Borgström | Foto: Vänskaps- och integrationsföreningen

41 integrationsprojekt svarade på en enkätundersökning från Landsbygdsnätverket. De intressanta resultaten visar att många invandrare i projekten vill se samarbeten. En bra temperaturmätare på det viktiga integrationsarbetet i landet, anser Nils Lagerroth på nätverkanskansliet.

Det är första gången som en systematisk enkät gjorts av nätverket för att undersöka integrationsprojekt, denna gång med arbetsgruppen för integration som avsändare. Syftet är att få en bättre överblick över arbetet som görs, inhämta erfarenheter och, framför allt, höra med projektarbetarna hur de vill att framtida nätverkande ska se ut. Svaren var överväldigande positiva till sådana mötesplatser.

– Vi ser nu att så många är intresserade av att samarbeta. Det är också roligt att så många har svarat, hela 41 projekt, säger Nils Lagerroth.

Träffpunkter i höst

Många i projekten har i enkätsvaren utifrån tjugotalet frågor, uttryckt att de vill träffas

Ett av projekten som svarat på enkäten leds av Vänskaps- och integrationsföreningen i Ljusdal, med stöd av Leader. Här möts alla kring "Världens bulldag"

på regionnivå och delta i tankesmedjor. Viktigast för projekten har visat sig vara att få ta del av andras projekt och att diskutera metoder för att fånga utrikesföddas intresse för landsbygden.

– Arbetsgruppen för integration planerar nu att genomföra mötesplatser, både virtuella och rent fysiska, under hösten. Fokus blir på att utbyta erfarenheter men en del kommer även att vara tematiska kring ett visst område, säger Nils Lagerroth.

Han märker också att invandrare själva vill träffas i egna möten för att kunna utbyta tankar på somaliska eller arabiska.

Arbetar brett

Enkäten illustrerar också en bredd i projektinriktning, att man har många invandrare

med sig och att goda resultat verkar finnas.

– Flera projekt visar att de nått 50 eller upp emot 150 invandrare. En del projekt redovisar också positiva resultat i form av nya jobb och möjligheter för de deltagande invandrarna. Någon talar om 'ökad självkänsla, fått nya nätverk, fått nya kompisar, lärt sig mer svenska, lärt känna sin kommun'.

Drygt hälften av projekten fördelar sig över områden som syftar till att utlandsfödda startar företag på landsbygden, påskynda svenskinläring eller få utlandsfödda att flytta till landsbygden. Nästan hälften av projekten arbetar med "Kontakt och utbyte mellan landsbygden och ett invandrarätt område".

Medlem har ordet

Utbildning en väg in

För att få ett jobb i de gröna näringarna krävs oftast en validerad utbildning, referenser och kontakter. Och vill man starta företag krävs kapital, kontakter och kunskap om regelverk osv. Det är saker som många med utländsk bakgrund saknar. Vilka möjligheter finns och vart vänder jag mig är vanliga frågor från dem som vill etablera sig på landsbygden. Det saknas tydliga vägar in i de gröna näringarna för utrikes födda oavsett om det gäller arbete eller företagande. Till exempel vänder sig de flesta vuxenutbildningar som finns i dag till dem som redan har grundutbildning eller är verksamma i näringen. Det ville vi ändra på.

Våren 2009 startades pilotutbildningen Grön framtid som är LRFs projekt, eller "vägbygge" in i de gröna näringarna för människor med utländsk bakgrund när det gäller utbildning.

Grön framtid är en 2-årig folkhögskolekurs upplagd som en entreprenörs- och

yrkesutbildning inom lantbruk och trädgård. Utbildningen testades och genomfördes i Östergötland i samarbete med Marieborgs Folkhögskola och Naturbruksgymnasierna i Östergötland.

Deltagarna på kursen fick bland annat utbildning i basämnen, teori och praktik inom respektive inriktning och inom entreprenörskap. De fick också med sig Grönt kort, truckkort och motorsågskörkort, samt coaching i jobbsökande och företagande. Allt med syfte att skapa bästa möjliga förutsättningar för deltagarna att komma in i de gröna näringarna. Totalt avslutade 21 deltagare med helt olika bakgrund och erfarenhet sin utbildning inom lantbruk eller trädgård och anläggning. Så många som nio av dem hade jobb redan på examensdagen, en har startat eget företag och ännu en var på väg att starta.

Ambitionen var att ta fram en utbildnings-

modell som skulle kunna användas runt om i landet för att ge fler möjlighet till utbildning. Redan nu har flera olika organisationer och föreningar inspirerats av Grön framtid och startat utbildningar på flera ställen runt om i landet.

Grön framtid har finansierats via landsbygdsprogrammet, LRF, Östsam och Sparbanksstiftelsen och är en del i LRFs 3-åriga projekt Mångkulturell företagsutveckling.

Vill ni veta mer kontakta jenny.svensson@lrf.se

Jenny Svensson, LRF Ordförande Landsbygdsnätverkets arbetsgrupp-Integration

Lotsar leds till landsbygden

Under tre inspirerande utbildningsdagar diskuterades möjligheter på landsbygden. 91 etableringslotsar medverkade. Det är ett viktigt resultat av en nätverkscheck som delats ut.

Text: Agneta Borgström

– Vi är väldigt nöjda med det arbete vi gjort, de nya kunskaperna har väckt många, säger Marianne Barrljung, integrationsmentor på Hushållningssällskapens förbund samt projektledare för nätverkschecken. Den genomfördes i samverkan med flera organisationer, allt från LRF till Arbetsförmedlingen och Folkuniversitetet.

Efter förra årets nya lag om att påskynda nyanländas och invandras inträden på arbetsmarknaden, har stort fokus lagts på de så kallade etableringslotsarna. Genom att ”bearbeta” de nyanlända och visa på möjligheterna utanför tätorterna, kan jobben hittas. Så såg bakgrunden ut

En insikt från dagarna är att för att locka invandrare till landsbygden behövs det bättre kommunikationer och ett bra mottagande. Det behövs också bättre information samt utbildningar inom de gröna näringarna.

Newsmillrapport blir studiematerial

Landsbygdsbygdsnätverket anordnade hösten 2010 ett seminarium på debattsajten Newsmill. Nu har debatten ställts samman till ett studiematerial.

Seminarier lockade 19 skribenter och exponerades för 114 600 besökare under perioden 5-15 september 2010. Det nådde såväl politiker som media samt kommuner, länsstyrelser och universitet.

Nu har materialet alltså sammanställts med studiefrågor och en informationsbank för grupper som vill fördjupa sig mer om hur invandringen bättre än idag kan ses om en möjlighet i utvecklingen av svensk landsbygd.

Rapporten ”Landsbygden behöver nya svenskar!” kommer inom kort att kunna hämtas hem i digital form från www.landsbygdsnatverket.se. Om några veckor kommer den också att kunna beställas från Landsbygdsbygdsnätverkets kansli.

91 lotsar deltog vid utbildningar finansierade av check från Landsbygdsbygdsnätverket

när Landsbygdsbygdsnätverkets arbetsgrupp för integration kallade etableringslotsar till Stockholm, Göteborg och Högsby under inspirationsdagar där till exempel de gröna näringarna och naturbruksgymnasiernas utbildningar speglades.

Lotsar utan lokal plats

91 lotsar och andra medverkande deltog. Många deltagare ansåg att utbildningarna gett bättre kunskaper om integration och landsbygd. En del av dem var inte etniskt svenska och hade dålig kunskap om landsbygdsfrågor.

Idag arbetar drygt 100 företag och organisationer som etableringslotsar. Men Marianne

Barrljung ser många lotsar som inte har den lokala förankringen, då de i bland arbetar för flera kommuner.

– Då finns det ingen bemanning lokalt.

”Mellanledsorganisation behövs”

De tre inspirationsdagarna har tillsammans med en nationell konferens och Newsmill-satsning väckt tankar. En insikt är att det behövs bättre kommunikationer, ett bra mottagande och god tillgänglighet för att landsbygden ska bli attraktiv för denna grupp. Samhället måste också, enligt Barrljung, ge bättre information och utbildning inom de gröna näringarna. Informationen på myndighetsnivå måste förenklas och bli tydligare. Många möts av telefonsvarare och blanketter där det är svårt att förstå nomenklaturen.

– Därför skulle en mellanledsorganisation som har goda relationer och ett brett nätverk på landsbygden kunna spela en viktig roll. Utan nätverk och kontakter när man inte fram till företagen och föreningslivet på landsbygden. Det finns organisationer som verkar på landsbygden som skulle kunna bli viktiga aktörer om de fick uppdraget av samhället.

Ny på kansliet:

Karin Hjerpe kommer från och med i höst att arbeta deltid på Landsbygdsbygdsnätverkets kansli. Hon blir kansliets representant i arbetsgruppen förnybar energi och kommer även arbeta med sammanhållna landskapsområden. Karin Hjerpe kommer närmast från Jordbruksbygdsnätverkets klimatenhet där hon också fortsätter på deltid.

Man får bara vad man ger, och man ger bara vad man redan har fått.

Karin Boye